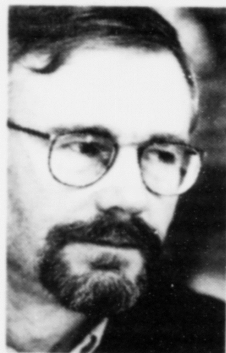

2 'arin

Vikuskiptið

18. og 19. november 1995

Bók um Janus Kamban

Gunnar Hoydal

JÚSTINUS EIDESGAARD
KALMAR LINDENSKOV

Eggjarin og stímbraðin inna feroyska list Janus Kamban er ikki skrivað nógv um. Heldur ikki standa glæsilar bókur um hann á bókahyllunum kring landið. Hann hevur verið maðurin, sum ikki hevur tikið seg sjálfan so háttíðarlaga, men hann hevur gjørt tað møgulegt hjá øðrum listafólki at komið fram.

Hann hevur verið stímbraðin, men hvi er hann tagdur burtur millum okkara bókmentir um list? Hendan spurning setti

Gunnar Hoydal, rithøvundur, sær. Hann fekk einki svar og so fór hann undir at skriva bók um Janus Kamban. Bókin er nú liðug og bókbíndaravirkið hjá Helga Justinussen innbendir í hesi løtu seinastu eintøkini, sum komu sum stór prentað ork norðan úr Gøtu, har Estra hjá Stig heldur til.

– Janus hevur lutikið so leingi í feroyskari myndlist og hóast tað, so er so lítið skrivað um hann. Hann hevur verið ein stórir listamaður og verkundan hansara hond standa kring alt landið. Hann hevur verið listamaðurin, sum hevur havt tokka til gerandisdagin hjá vanligu feroyinginum og júst tað gerandisliga er høvuðsmotivið hjá Janus Kamban, sigur Gunnar Hoydal, rithøvundur.

– Janus Kamban er nakað heilt serligt sum menniskja og sum listamaður og eg royni í bókini at greiða frá hvønn týðning hann hevur havt fyri feroyska listaumhvøvið. Hann er ein av skaparunum av feroyska listaumhvøvinum, sum vit kenna tað í dag, sigur Gunnar Hoydal.

– Hann kom heim aftur til Føroyar eftir kríggið. Hann hevði verið niðri í Danmark og nomið sær útbúgving innan list. Hann byrjaði við myndalistini, men fór síðan undir myndhøgglitina og tað er serliga innanfyri hesa, at hann hevur gjørt seg galdandi, sigur Gunnar Hoydal.

– Janus Kamban var við til at fyriskipa fyrstu listaframsýningina í Føroyum eftir kríggið og síðan tá hevur hann verið oddamaðurin, tá framsýningar hava verið á skránni. Hann hevur eisini áttikið sær tað ótakk-sama arbeiði at velja og vraka, tá listaframsýningar hava verið avmarkaðar og tað er ikki nakað lætt arbeiði í einum so litlum samfelagið sum tað feroyska, sigur Gunnar Hoydal.

– Tað er ikki ov nógv at siga, at Janus Kamban legði lunnarnar undir

Kalmar tók hesa myndina av Janus Kamban hósðagin heima hjá listamanninum

listaframsýningarnar í Føroyum. Hann var maðurin, sum svæði fyri í praktiska. hann gjordi tað ið gerast skuldi fyri, at listaáhuga skuldu koma á framsýning, sigur Gunnar Hoydal.

– Aftaná kríggið kann ein eisini siga, at eitt listaligt samfelag varð sett á stovn í Føroyum. Ingolvur av Reyni kom eisini heim úr Danmark og Ruth Smith. Úr Nólsoy kom Steffan Danielson og Jack Kampmann livdi eisini í Føroyum. Eisini vóru onnur listafólk. Og Janus, hann var ein sentralur persónur, sigur Gunnar Hoydal.

– Janus hevur havt nógv

at siga fyri onnur listafólk í Føroyum, hann hevur verið ein eodur listamaður og bókin byggir í høvuðsheitinum á hansara verk. Nógvar myndir eru av myndhøgglit og grafikki. Janus hevur gjørt margar minnisvarðar kring landið og teir eru avmyndaðir. Eisini eru myndir av nøkrum portretum, sum hann hevur gjørt í gipsi og bronzu, sigur Gunnar Hoydal.

– Tað hevur ikki verið torført at savna tilfar um Janus, heldur hinvegin, eg havi verið noyddur at velja burtúr. Janus er í dag 82 ára gamal og hann hevur

sum altíð verið góður at heita á, sigur.

– Seinnu árinu hevur Janus ikki tikist við myndhøgglit. Hann er ov gamal, tí hetta er ikki nakað lætt arbeiði, men so hevur hann kasta seg út yvir grafikkina, og aftur her er gerandisdagurin hjá vanligu feroyinginum, evnið, sum gevur íblásturin.

Myndirnar í bókini hava Ole Wich og Ole Jensen tikið. Alt bókaarbeiði er gjørt í Føroyum og tað er fyrstu fer at slíkt hendir, tá talan er um ein bók, um ein listamann og verk hansara.

Eini góð ráð frá Jógvani Sundstein
- og eini frá Lars Emil Johansen

Fótbóltsdysturin á Kreta var størsta fjølmíðlahending hesa vikuna. Aftur hesaferð gav landsliðið – via Jógvan og Magna Arge – okkum ein tíma, har vónirnar um undrið blivu stórrí og stórrí. Til tær bráðligu brustu – og síðani vórðu gjørdar heilt til skammar.

Sum móti Finnlandi og Russlandi og Skotlandi...

Fyrr ella seinni má tað aftur fara at eydnast okkum at klára tann síðsta hálva tíman eisini!

Sjónvarpið beyð trimum fyrrverandi lögmonnum inn til kjak um heimastýrið týskvöldið. Teir hava roynið og vitan, og eru so mikið burturfrá tí dagliga politikkinum í løtuni (tveir teirra ið hvussu so er...), at teir hava stundir at gera sær tankar um tær stóru politisku linjurnar.

Atli Dam staðfesti, at okkum tørvar eina nýggja kontrakt sum greitt ásetir, hvat hvør parturin kann -

og ikki kann! - loyva sær í ríkisfelagsskapinum. Tað hevur jú vist seg, at danir kundu skrykkja teppið undan okkum, uttan at so mikið sum eitt komma vart broytt í heimastýrislóginu.

Avleiðingarnar av teirri staðfestingini áttu at verið tiknar oftari upp til seriøst orðaskifti. Vit liva jú í leysari luft, statsrættarlaga sæð. Danir taka og geva okkum akkurát so langa enda, sum teir finna fyri gott.

Jógvan Sundstein skjeyt

sjálvur upp fyri Boga Godtfred, at hann skuldi gera eina sending, har Sundstein og Atli greiddu Føroya fólk nágreiniliga frá, hvat hendi tíma fyr í tíma tann 5. oktober 1992.

Bogi átti at tikið av tilbøðnum.

Tann triði lutakarin í sendingini hevði lítið uppá seg. Spell at hann skal vera tann einasti av teimum, sum framvegis hevur politiskt vald...

Apropos statsrættur, so kom Lars Emil Johansen við einum góðum ráði í útvarpinum hós kvöldið: Heimastýrinu mugu fara at tosa meira saman. Vit mugu finna fram til, hvussu vit brúka ríkisráðið, samtykt er at seta á stovn. Vit mugu læra at koma hvørjum øðrum meira við í heimastýrunum báðum og í ríkinum sum heild.

Og hann helt at tað var for galið, at hann framvegis

ongantíð hevur hitt Edmund Joensen.

Tað er tað.

Seinast grønlendingar rættu okkum hondina, fingur teir frá landsins hægsta manni at vita, at eggjið ikki skuldi koma at læra hønuna.

Vónandi verður Lars Emil tikin fyri fult hesaferð.

Sjúður Skaale